

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۴/۱۵

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

نقش رهبری مدرسه در ارتقای کارایی آموزش در دبستان

روح انگیز رحیمی^۱، امیرحسین هاشمیان^۲

۱- کارشناسی رهبری برنامه‌ریزی و آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

۲- کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان شهید مدرس ایلام

a.hashemian۳۴@yahoo.com

چکیده

در حوزه آموزش و پرورش، نقش مدیران و رهبران مدرسه به عنوان افراد کلیدی در تدارک و ارتقاء فرآیند آموزشی بسیار حائز اهمیت است. این نقش حیاتی نه تنها در اداره و سازماندهی مؤسسه‌های آموزشی، بلکه در بهبود کارایی آموزش و ارتقاء کارایی آموزشی نیز بیانگر اهمیت فراوانی است. با توجه به تغییرات روزافزون در جوامع و نیازمندی‌های مدرن، مدارس به عنوان محیط‌هایی حیاتی در فرآیند تربیت و آموزش دانش‌آموزان دخیل هستند. بر اساس این مفهوم، مسئولیت رهبران مدرسه در ایجاد محیط‌های آموزشی موثر و اثربخش و تسهیل فرآیند یادگیری بیش از پیش حائز اهمیت است. رهبری مدرسه تأثیر بسزایی بر کارایی آموزش دارد. این تأثیر از طریق ارتقاء توانمندی‌های معلمان، تدوین استراتژی‌های نوآورانه در آموزش، و فعالیت‌های رهبری جهت حل مسائل موجود در محیط آموزشی بروز می‌کند. رهبران مدرسه با تسلط بر مهارت‌های رهبری، می‌توانند اثربخشی فرآیند آموزشی را بهبود بخشند و به دستاوردهای برتری دانش‌آموزان کمک کنند. این مقاله به بررسی نقش رهبری مدرسه در ارتقاء کارایی آموزش در دبستان می‌پردازد. با تحلیل نظرات و انتظارات اعضای جامعه آموزشی و تحقیقات مرتبط، ما تأکید می‌کنیم که توانمندی‌ها و سبک‌های رهبری مدیران مدارس به طور مستقیم تأثیرگذار بر کارایی و اثربخشی فرآیند آموزشی دانش‌آموزان دبستان دارند. این تحقیق به عنوان یک منبع معتبر برای ارتقاء نقش رهبری مدرسه و بهبود رهبری آموزشی در این مراحل تحصیلی مطرح می‌شود.

کلمات کلیدی: رهبری مدرسه، کارایی، آموزش، دوره ابتدایی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

در سازمان‌های آموزشی، نقش رهبری مدرسه به عنوان عامل اساسی در ارتقای کیفیت آموزش و پرورش بسیار حائز اهمیت است. رهبری مدرسه نه تنها بر توسعه و بهبود فرآیندهای آموزشی تأثیر می‌گذارد، بلکه بر روی ارتقاء رضایتمندی اعضای جامعه مدرسه و بهبود عملکرد دانش‌آموزان نیز تأثیرگذار است. آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی در هر جامعه است که وظیفه تربیت و تعلیم نسل آینده را بر عهده دارد. کارایی آموزش در مدارس، یکی از عوامل مهم در تعیین موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان و آینده‌سازان کشور است. در این میان، رهبری مدرسه نقشی کلیدی در ارتقای کارایی آموزش ایفا می‌کند. رهبری مدرسه مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌هایی است که با هدف ایجاد یک محیط آموزشی کارآمد و اثربخش انجام می‌شود. مدیر مدرسه با اعمال رهبری صحیح، می‌تواند زمینه‌های لازم برای یادگیری و رشد دانش‌آموزان را فراهم کند (نامداری و همکاران، ۱۳۹۷).

اثربخشی رهبری مدرسه به میزان دستیابی به اهداف آموزشی و پرورشی تعیین می‌شود. مدیر مدرسه اثربخش، فردی است که می‌تواند به طور موثر، اهداف آموزشی و پرورشی مدرسه را تعیین و محقق کند. دوره ابتدایی، دوره‌ای مهم در زندگی هر فرد است. در این دوره، دانش‌آموزان مفاهیم پایه‌ای را فرا می‌گیرند که در ادامه تحصیل و زندگی آنان نقش مهمی ایفا می‌کند. کارایی آموزش در دوره ابتدایی، به عوامل متعددی بستگی دارد. رهبری مدرسه اثربخش، می‌تواند زمینه‌های لازم برای ارتقای کارایی آموزش را فراهم کند (پیرحیاتی و همکاران، ۱۳۹۹).

رهبری از همان ابتدای زندگی اجتماعی فرد آغاز می‌شود، زیرا برای اینکه انسان بتواند زندگی خود را سامان دهد و نیازهای خود را برآورده کند، به افرادی نیاز دارد که او را در حل مشکلات و نیازها راهنمایی کنند. از امکانات موجود، منابع انسانی و مادی برای بهبود خود استفاده کنید. بنابراین رهبری به معنای رهبری یک گروه، سازمان و غیره است. این مفهوم جدیدی نیست، از قدیم الایام، از زمانی که انسان زندگی اجتماعی خود را آغاز کرده است، به آن اشاره شده و مورد توجه بوده است. در طول تاریخ بشر، رهبری به قدری مهم بوده است که اکثر کارشناسان معتقدند جامعه بدون رهبری و رهبری نمی‌تواند وجود داشته باشد. اخیراً در کشور ما به گسترش مستمر نظام آموزشی، نیاز به بهبود کارایی نتایج آموزشی، رهبری و رهبری آموزش و پرورش و همچنین رشد و توسعه اقتصاد توجه چندانی نشده است (Bakhshi, 2016).

رهبری مدرسه مهم‌ترین عامل در تعیین موفقیت یا شکست مدارس ابتدایی است. این نتیجه‌گیری علمی برخلاف دیدگاه‌های عمدتاً سیاسی است که تحول سرنوشت‌ساز مدارس ابتدایی را به عنوان همه اشکال سازماندهی در قانون‌گذاری، نوشتن و سیاست‌گذاری خارج از چرخه حیات مدرسه دنبال می‌کنند (Bakhtiarpor, 2019).

امروزه با تغییر و تحول جهان و جامعه، مشخص شده است که رهبری یک آموزش پویا است و باید شامل کلیه وظایف مرتبط مانند برنامه ریزی، هدف گذاری، سازماندهی، هماهنگی، رهبری و رهبری، نوآوری و ایجاد انگیزه و غیره باشد. .. بررسی کامل بنابراین به کارگیری دانش عمومی علمی و روش‌های رهبری از ضروریات مهم و اساسی نظام آموزشی است. دانستن پیامدهای مثبت و منفی هر سبکی ضروری است تا از روش‌های موثرتر و نامناسب کتمان دست برداریم (George, 2018).

این مقاله به بررسی نقش بسیار حیاتی رهبری مدرسه در ارتقاء کارایی آموزش دانش‌آموزان ابتدایی می‌پردازد. ابتدا در مقدمه به اهمیت آموزش و پرورش به عنوان عامل اصلی توسعه جامعه اشاره شده و سپس مسأله اصلی مقاله در زمینه عدم توجه به رهبری مدرسه مطرح شده است. در ادامه، اقداماتی که مدیران مدرسه می‌توانند در جهت بهبود کارایی آموزش انجام دهند،

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

بررسی شده و نکات کلیدی رهبری موثر مدرسه برای ارتقاء سطح تحصیلات دانش‌آموزان ذکر می‌شود. این مقاله با هدف افزایش آگاهی در زمینه نقش رهبری مدرسه به عنوان یک عامل اساسی در بهبود عملکرد آموزشی به پایان می‌رسد.

نقش‌های رهبری مدرسه

تعیین اهداف آموزشی

یکی از مهم‌ترین نقش‌های رهبری مدرسه، تعیین اهداف آموزشی است. اهداف آموزشی، بیانگر انتظارات مدرسه از دانش‌آموزان است. مدیران مدارس با تعیین اهداف آموزشی واقع‌بینانه و قابل‌دستیابی، می‌توانند زمینه‌های لازم برای تحقق آن‌ها را فراهم کنند (جامی، ۱۳۹۸).

برای تعیین اهداف آموزشی، مدیران مدارس باید موارد زیر را در نظر بگیرند:

- اهداف نظام آموزشی کشور
- نیازهای دانش‌آموزان
- ظرفیت‌های مدرسه

رهبری مدرسه می‌تواند با مشارکت اعضای مدرسه، از جمله معلمان، والدین و دانش‌آموزان، در تعیین اهداف آموزشی مشارکت کند (Bakhtiarpor, 2019).

برنامه‌ریزی آموزشی

رهبری مدرسه با برنامه‌ریزی آموزشی مناسب، می‌تواند زمینه‌های لازم برای تحقق اهداف آموزشی را فراهم کند. برنامه‌ریزی آموزشی باید بر اساس اهداف آموزشی مدرسه و نیازهای دانش‌آموزان باشد. برنامه‌ریزی آموزشی باید شامل موارد زیر باشد:

- تعیین محتوای آموزشی
- تعیین روش‌های تدریس
- تعیین منابع آموزشی
- تعیین زمان‌بندی آموزش

رهبری مدرسه می‌تواند با استفاده از روش‌های مختلف، از جمله برنامه‌ریزی درسی، برنامه‌ریزی آموزشی مدرسه و برنامه‌ریزی فردی دانش‌آموزان، در برنامه‌ریزی آموزشی مدرسه مشارکت کند (جامی، ۱۳۹۸).

نظارت بر فرآیند آموزشی

نظارت بر فرآیند آموزشی، یکی از مهم‌ترین وظایف رهبری مدرسه است. مدیران مدارس با نظارت بر فرآیند آموزشی، می‌توانند از کارایی آموزش اطمینان حاصل کنند. نظارت بر فرآیند آموزشی می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- بازرسی از کلاس‌های درس
- ارائه بازخورد به معلمان
- مصاحبه با دانش‌آموزان (بیگم هژبری، ۱۳۹۶).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

نظارت بر فرآیند آموزشی باید مستمر و منظم باشد. مدیران مدارس می‌توانند با استفاده از روش‌های مختلف، از جمله بازرسی کلاسی، مصاحبه با معلمان و دانش‌آموزان و بررسی سوابق آموزشی، در نظارت بر فرآیند آموزشی مشارکت کنند.

ارائه بازخورد به معلمان

ارائه بازخورد به معلمان، یکی از راه‌های بهبود کارایی تدریس معلمان است. مدیران مدارس با ارائه بازخورد به معلمان، می‌توانند نقاط قوت و ضعف تدریس معلمان را شناسایی کنند و در جهت بهبود آن‌ها اقدام کنند. بازخورد باید سازنده و مبتنی بر شواهد باشد. مدیران مدارس می‌توانند با استفاده از روش‌های مختلف، از جمله گفتگو با معلمان، مشاهده کلاسی و بررسی سوابق آموزشی، در ارائه بازخورد به معلمان مشارکت کنند (Bakhtiarpor, 2019).

ایجاد فضای آموزشی مناسب

فضای آموزشی مناسب، یکی از عوامل مؤثر در بهبود کارایی یادگیری دانش‌آموزان است. مدیران مدارس با ایجاد فضای آموزشی مناسب، می‌توانند به بهبود کارایی یادگیری دانش‌آموزان کمک کنند. فضای آموزشی مناسب باید موارد زیر را داشته باشد:

- امکانات و تجهیزات آموزشی کافی
- تهویه مناسب
- نور کافی
- رنگ‌آمیزی مناسب (گلعلی پور و حضرتی، ۱۳۹۹).

مدیران مدارس می‌توانند با استفاده از روش‌های مختلف، از جمله تأمین امکانات و تجهیزات آموزشی، ایجاد محیطی آرام و امن در مدرسه و زیباسازی فضای مدرسه، در ایجاد فضای آموزشی مناسب مشارکت کنند (George, 2018).

تعامل با والدین

تعامل با والدین، یکی از راه‌های بهبود کارایی آموزشی است. مدیران مدارس با تعامل با والدین، می‌توانند از حمایت والدین برای بهبود کارایی آموزشی بهره‌مند شوند. تعامل با والدین می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- دعوت از والدین به مدرسه
- برگزاری جلسات والدین-معلم
- اطلاع‌رسانی به والدین (Leenaars, 2019).

مدیران مدارس می‌توانند با استفاده از روش‌های مختلف، از جمله برگزاری جلسات والدین-معلم، ارسال پیامک و ایمیل به والدین، و ایجاد سایت مدرسه، در تعامل با والدین مشارکت کنند. رهبری مدرسه نقش مهمی در بهبود کارایی آموزش دانش‌آموزان دارد. مدیران مدارس با ایفای نقش‌های ذکر شده، می‌توانند به بهبود کارایی آموزش دانش‌آموزان کمک کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

ضرورت توجه به رهبری آموزشی

آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی در هر جامعه‌ای است که نقش مهمی در شکل‌دهی به آینده آن جامعه ایفا می‌کند. کارایی آموزش دانش‌آموزان در مقطع ابتدایی، به عنوان پایه‌گذار آموزش‌های بعدی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. رهبری مدرسه به عنوان یکی از عوامل مؤثر در بهبود کارایی آموزشی، نقش مهمی در تحقق اهداف آموزشی و پرورشی با توجه به اهمیت کارایی آموزش دانش‌آموزان ابتدایی، بررسی ضرورت توجه به رهبری آموزشی امری ضروری است. در این بخش، به برخی از دلایل ضرورت توجه به رهبری آموزشی اشاره می‌شود.

بر اساس داده‌های وزارت آموزش و پرورش، تعداد دانش‌آموزان ابتدایی در کشور به بیش از ۱۰ میلیون نفر رسیده است. افزایش تعداد دانش‌آموزان ابتدایی، گسترش واحدهای آموزشی و اداری و افزایش تعداد متولیان، مدیران آموزشی بیشتری را برای هدایت مدارس ابتدایی در سال‌های مختلف تحصیلی می‌طلبد که این امر اهمیت تاکید بر رهبری آموزشی را نشان می‌دهد. آموزش و پرورش در حال حاضر با چالش‌هایی مانند بسط و گسترش آموزش و پرورش، افزایش تنوع جمعیت دانش‌آموزان، پیچیدگی‌های محیطی و اجتماعی و تغییرات سریع تکنولوژیک مواجه است. رهبری آموزشی می‌تواند در رهبری این چالش‌ها و بهبود کارایی آموزش دانش‌آموزان نقش مهمی ایفا کند.

تحولات اجتماعی و فرهنگی در جامعه، تأثیرات مستقیمی بر آموزش و پرورش دارد. رهبری آموزشی می‌تواند با توجه به تحولات اجتماعی و فرهنگی، تغییرات لازم را در نظام آموزشی ایجاد کند و به بهبود کارایی آموزش دانش‌آموزان کمک کند. تربیت نسل آینده یکی از مهم‌ترین اهداف آموزش و پرورش است. رهبری آموزشی می‌تواند در تربیت نسل آینده، نقش مهمی ایفا کند. با توجه به دلایل ذکر شده، ضرورت توجه به رهبری آموزشی به عنوان یکی از عوامل مؤثر در بهبود کارایی آموزش دانش‌آموزان، آشکار می‌شود. مدیران آموزشی باید با برخورداری از دانش و مهارت‌های لازم، در هدایت مدارس و بهبود کارایی آموزش دانش‌آموزان نقش آفرینی کنند.

سبک‌های رهبری و رهبری

سبک‌های رهبری مختلفی می‌تواند برای رهبری مدارس ابتدایی به کار گرفته شود. در این بخش، به سبک‌های مطرح در این زمینه پرداخته می‌شود (بیگم هزبری، ۱۳۹۶).

سبک هنجار مدار

این سبک مبتنی بر بعد هنجاری است، انتظارات سازمان را ارزیابی می‌کند و بر این فرض استوار است که برای دستیابی به اهداف سازمان می‌توان رویه‌ها، دستورالعمل‌ها و قوانین مناسب را با مسئولیت‌ها و انتظارات ادغام کرد. بنابراین در این سبک از الزامات سازمانی، سازگاری با انتظارات آن بیش از ارضای نیازهای افراد اهمیت دارد و بر اساس این سبک، موفقیت مالک-مدیر سازمان در هم‌سوئی رفتار او با انتظارات است. سازمان. درجات، رعایت قوانین کاملاً تابع است (Dinham, 2004).

سبک فرد مدار

این سبک بر بعد فردی تأثیر می‌گذارد که بر انگیزه و نیازهای فردی کارکنان سازمان متمرکز است و بر این فرض استوار است که موقعیت سازمان بیشتر به فرد بستگی دارد تا رعایت دقیق قوانین سازمان. بنابراین در این سبک بر شناسایی انگیزه افراد و

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تمرکز بر سریعترین راه برای دستیابی کارکنان به اهداف، کمال و برتری سازمان بر اساس کارایی و شایستگی بیشتر تاکید می شود (نوبهاری و نودهی، ۱۳۹۳).

سبک موقعیت مدار

سبکی متغیر است که به تناوب بر هر یک از ابعاد هنجاری و شخصی بسته به موقعیت و شرایط تاکید می کند. از آنجا که اهداف نیاز به بررسی دارند، تمرکز باید بر روی انتظارات سازمانی باشد زیرا افراد انتظارات سازمان را برآورده می کنند. بنابراین باید بر انگیزه، توانایی ها و مهارت های آنها تمرکز کرد (Guo, 2017). هدف کلی استفاده از فضاها در هر بعد (هنجاری و شخصی) برای انجام وظایف و دستیابی به اهداف است. بنابراین سبک موقعیتی بر حسب موقعیت و شرایط تمرکز را از یک بعد به بعد دیگر منتقل می کند و بر اساس آن عمل می کند.

معیارهای رهبری موفق در مدرسه

معیارهای متفاوتی برای سنجش موفقیت در رهبری مدارس ابتدایی ایجاد شده اند. از آن جمله، می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- اثربخشی
- کارایی
- رضایت
- رهبری هوش هیجانی و عاطفی

در ادامه به بررسی هر یک از این موارد پرداخته می شود

اثربخشی

صاحب اثر معمولاً رفتاری است که مورد ارزیابی قرار می گیرد، بنابراین معیار سنجش شواهد ممکن است نه تنها خود رفتار باشد، بلکه رفتار باید با برخی از انتظارات ارزیاب در مورد رفتار سنجیده شود. اثربخشی تابعی از سازگاری رفتار سازمانی با انتظارات نقش است، به عبارت دیگر، اثربخشی میزان انطباق رفتار سازمانی با انتظارات سازمانی است (Levy, 2004).

کارآئی

اثربخشی رابطه بین رفتار سازمانی و نیازها و اهداف فردی است. وقتی سازمان با شخصیت یک فرد منطبق شود، رفتار او طبیعی می شود، از فشار روانی که در نقش سازمان با آن روبه رو می شود، کاسته می شود و اگر هماهنگی وجود نداشته باشد، رفتار او تأثیری ندارد (Levy, 2004).

رضایت

رضایت به رابطه بین انتظارات سازمانی و نیازهای فردی اشاره دارد و رضایت را در واقع می توان به عنوان درجه ای از نقش سازمانی یا تناسب اعضای آن در نظر گرفت. رضایت زمانی بهترین است که انتظارات سازمانی با نیازها و خواسته های فردی همسو باشد. به این ترتیب هم اهداف سازمانی محقق می شود و هم کارکنان راضی می شوند (Levy, 2004).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

رهبری هوش معنوی دانش آموزان ابتدایی

سیستم آموزشی به عنوان ستون فقرات هر جامعه متمدن شناخته می شود. بخش جدایی ناپذیر هر سازمان آموزشی، نیروی انسانی است که در اجرای سیاست ها سهیم است. البته معلمان در اینجا نقش مهمی دارند. آنها نه تنها به عنوان راهنمای یادگیری عمل می کنند، بلکه ارزش اجتماعی ایجاد می کنند و باورهای فرهنگی جامعه را تغییر می دهند. بر این اساس، دستیابی به اهداف مورد انتظار نظام آموزشی تا حد زیادی به مهارت ها و کارایی های معلمان بستگی دارد (رخساری و همکاران، ۱۹۱۱). هوش نقش مهمی در آموزش دارد (Leenaars, 2019). آموزش همچنین روش ها و وسایلی را برای دستیابی به رشد هوش و قدرت فراهم می کند. رهبران اصلی این فرآیند معلمان هستند. بنابراین معلمان باید از نظر عاطفی و روحی به بلوغ رسیده باشند تا بتوانند نیازهای روحی دانش آموزان ابتدایی خود را برآورده سازند. معلم بر شخصیت فراگیر تأثیر می گذارد. حوزه های عاطفی، منطقی، اجتماعی و معنوی آنها تأثیر زیادی بر رشد کودک دارد. فقط معلمان با هوش معنوی می توانند به دانش آموزان ابتدایی آموزش دهند (Leenaars, 2019).

شهر را قرمز رنگ کنید ارزشیابی در یک سطح آموزشی مهم اساس ارزشیابی مؤسسات آموزشی است (لینارس و لستر، ۲۰۱۱). سنجش تحصیلی را می توان یکی از مهم ترین سنجش های آموزشی دانست. ارزیابی مستمر عملکرد تحصیلی دانش آموزان ابتدایی و عوامل تحلیلی آن در حین تحصیل یکی از مبانی مهم و قابل پیش بینی برای بهبود نظام آموزشی به ویژه در دانشگاه ها است. هدف آن بهبود کارایی آموزش و در نهایت بهبود کارایی است. نظارت بر متولیان دانشگاه (بختیارپور، ۱۳۸۶).

رهبری هوش هیجانی دانش آموزان ابتدایی

هوش هیجانی شامل شناخت و کنترل احساسات خود و دیگران است. به عبارت دیگر، افراد با هوش هیجانی بالا با موفقیت سه مولفه عاطفی را ادغام می کنند: مؤلفه شناختی، مؤلفه فیزیولوژیکی و مؤلفه رفتاری. متون علم رهبری استدلال می کنند که رهبران و مدیران با هوش هیجانی بالاتر قدرت بیشتری برای رهبری سازمان هایی که کنترل می کنند دارند. تحقیقات جدید نشان می دهد که کارگران با وجدان کار می کنند.

آنها بیش از حد کار می کنند و متعهد هستند، اما فاقد هوش عاطفی و اجتماعی هستند و از همسالان خود با هوش هیجانی بالا بهتر عمل می کنند. هوش هیجانی شامل مهارت هایی مانند خودانگیختگی، پایداری در موقعیت های سخت و ناامیدکننده، کنترل رفتار تکانشی، به تاخیر انداختن تکانه ها، تنظیم هیجانات، جلوگیری از تسلط بر افکار، همدلی با دیگران و امید است. برخی از منتقدان اولین تعریف هوش هیجانی را مورد انتقاد قرار دادند و گفتند که گولمن گزاره های اخلاقی مسیحی را با تقریباً تمام مشکلات روانشناسی شخصیت به نام هوش هیجانی ترکیب کرد (Leenaars, 2019).

راهکارهای رهبری مدارس ابتدایی

در نظر گرفتن تجربیات پژوهشی و تحقیقاتی مدیران آموزشی برای حل مشکلات و مشکلات مدرسه بسیار مهم است. برخی از اصول مدرسه هنگام ورود به مدرسه، بسیاری از مشکلات و راه حل ها را به ما یادآوری می کند. هنگامی که نسبت بالاترین سطح است، رهبری کار به خوبی انجام می شود. بیشتر مدیران و اعضا معتقدند که آنها انگیزه و ساده ای برای دانستن الزامات دانش آموزان ابتدایی دارند (Leenaars, 2019).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

دسته دوم این است که تمرکز روی منابع موجود و حفظ سیستم مدرسه بسیار مهم است. این هدف برای ادامه بهبود فرایندها و استراتژی های مرتبط است. راحتی پنهان در درآمد مدرسه بهبود یافته و حل شده است. تلاش های مدرسه و تلاش های مدارس ابتدایی و مدیران با هدف توسعه پیشرفت دانش آموزان ابتدایی ، پیشرفت دانش آموزان ابتدایی و دانش آموزان ابتدایی و معلمان از مدرسه راضی است (George, 2018).

رهبری کارایی عمومی

ما باید بدانیم که قبل از تصمیم گیری برای رهبری پیشرفته ، یک دبیرستان با کارایی بالا است. مدارس ابتدایی با کارایی بالا رهبری و کنترل کارایی هستند. در این مدرسه ، همه کارمندان ، از جمله معلمان و دانش آموزان ابتدایی ، با معلمان ، دانش آموزان ابتدایی و کارمندان رابطه خوبی دارند و احتمال کنترل کارایی در مدرسه را درک می کنند. در این مدرسه ، توسعه مدارس ابتدایی در بهبود کارایی کلیه عناصر مدرسه از جمله برنامه های آموزشی ، آموزش ، آموزش ، کلاس ها ، کلاس ها ، برنامه های نظارت مدرسه و رهبران مدرسه شرکت می کند (Davies, 2002). چنین رهبری مدارس ابتدایی یک فرایند تحمل پذیر است و برای شرایط روزانه از لحاظ استراتژیک برنامه ریزی شده است. این مدرسه به رهبران و مدیران مؤثر نیاز دارد (Leenaars, 2019).

توجه به نیازها و انتظارات

پاسخ به الزامات و انتظارات دانش آموزان ابتدایی یکی از مهمترین مشکلات رهبری مدرسه است ، زیرا یکی از بهترین راه ها برای به دست آوردن دانش پایدار ، برآورده کردن انتظارات و الزامات دانش آموزان ابتدایی است. درخواست دانش آموزان ابتدایی متفاوت است. اما بیشتر آنها به کارایی آموزش نیاز دارند. بهبود خواهد یافت. تمرکز بر نیازهای دانش آموز، رضایت دانش آموز را افزایش می دهد و مدرسه را ارزشمند، عمیق و مؤثر می سازد. رهبری فرآیندمحور بر دانش آموز تمرکز می کند، که به سرپرستان کمک می کند تا در جهت اهداف برنامه ریزی شده کار کنند و از عقب ماندن اجتناب کنند (نامداری و همکاران، ۱۳۹۷).

بهبود مستمر کارایی

تنها تعیین اهداف برنامه آموزشی در رهبری کارایی یکپارچه کافی نیست، زیرا خود اهداف نمی توانند به نتایج پایدار و قابل اعتمادی دست یابند. کلیه مدیران ، معلمان ، متخصصان ، دانش آموزان ابتدایی ، دانش آموزان ابتدایی و والدین و والدین ، والدین ، والدین ، والدین و والدین همچنان در عقاید فنی و جمعی کلیه کارمندان شرکت می کنند (George, 2018). روند برنامه مدرسه. یک مفهوم کلان شامل زیرساخت های مناسب و زیرساخت های کافی و به روزرسانی ها برای ترویج زیرساخت های مناسب و به روزرسانی های کارایی مداوم انتظار می رود. کنترل کارایی از موارد فوق تغییر می کند ، و مدیر باید توسط کارکنان تحصیل کند و با مدیر آشنا باشد. اگر در فرایند تبلیغات شرکت نکنید ، همه معلمان و کارمندان در همه جا کار می کنند. مشارکت همه در مدرسه مشارکت که به عنوان مشارکت در فرآیند تصمیم گیری نیز شناخته می شود، بهره وری، انسجام و اعتماد را در بین مردم افزایش می دهد (نامداری و همکاران، ۱۳۹۷). رهبری کارایی یکپارچه نمی تواند تنها بر مهارت ها و توانایی های مدیران تکیه کند، بلکه بر استفاده از خرد جمعی و مشارکت افراد و گروه های کاری برای بهینه سازی فرهنگ سازمانی، جو سازمانی، روابط بین فردی و ارتباطات خوب مدرسه تاکید دارد. نقاط قوت، دانش و اعتماد رهبران گروه ها و گروه های کاری می تواند پایه و اساس یک مدرسه سرگرم کننده و مؤثر باشد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مدیران مدارس ابتدایی باید مهارت های کار گروهی را بیاموزند، محیطی مشارکتی در مدارس ابتدایی ایجاد کنند و رویکرد خود را نسبت به سازماندهی کار تغییر دهند. زیرا در کار گروهی می توانید از خرد، عقل و ابتکار همه کارمندان استفاده کنند (Leenaars, 2019).

دانستن اینکه چگونه فعالیت های گروهی را در مدرسه خود فعال کنید می تواند مفید باشد، می توانید گروه خود را نام ببرید و آن را به عنوان یک رهبر گروه تعریف کنید که اعضای گروه را درک می کند و به نیازهای مادی و معنوی آنها توجه می کند و به آنها عشق و وفاداری نشان می دهد، عجله ای برای نتیجه گیری ندارد، اما آرام اما پیوسته بر رهبری خودکار جلسات تیم تاکید کرد (George, 2018).

رهبری مدرسه و کارایی آموزش

اثرات رهبری مدرسه بر کارایی آموزش در دوره ابتدایی، به طور کلی به دو دسته تقسیم می شود:

اثرات مستقیم

رهبری مدرسه، تأثیر مستقیمی بر کارایی آموزش در دوره ابتدایی دارد. به عنوان مثال، مدیر مدرسه می تواند با اعمال رهبری صحیح، به موارد زیر کمک کند:

- جذب و حفظ معلمان توانمند

مدیر مدرسه اثربخش، با ایجاد یک محیط کار مطلوب و ارائه فرصت های رشد و پیشرفت، می تواند به جذب و حفظ معلمان توانمند کمک کند. معلمان توانمند، نقش مهمی در ارتقای کارایی آموزش ایفا می کنند (پیرحیاتی و همکاران، ۱۳۹۹)

- ایجاد انگیزه در معلمان

مدیر مدرسه اثربخش، با قدردانی از تلاش های معلمان و ارائه بازخورد سازنده، می تواند به ایجاد انگیزه در معلمان کمک کند. معلمان با انگیزه، با اشتیاق بیشتری به تدریس می پردازند و کارایی آموزش را بهبود می بخشند.

- ارتقای سطح دانش و مهارت معلمان

مدیر مدرسه اثربخش، با فراهم کردن فرصت های آموزش و یادگیری برای معلمان، می تواند به ارتقای سطح دانش و مهارت معلمان کمک کند. معلمان با دانش و مهارت بیشتر، می توانند آموزش موثرتری ارائه دهند (نامداری و همکاران، ۱۳۹۷).

- برنامه ریزی و اجرای مناسب برنامه های آموزشی

مدیر مدرسه اثربخش، با برنامه ریزی و اجرای مناسب برنامه های آموزشی، می تواند به بهبود کارایی آموزش کمک کند. برنامه های آموزشی مناسب، می توانند نیازهای دانش آموزان را به طور موثری برآورده کنند.

- ایجاد فضایی مناسب برای یادگیری دانش آموزان

مدیر مدرسه اثربخش، با ایجاد یک محیط یادگیری مطلوب، می تواند به ایجاد فضایی مناسب برای یادگیری دانش آموزان کمک کند. محیط یادگیری مطلوب، می تواند به افزایش انگیزه و مشارکت دانش آموزان در یادگیری کمک کند.

اثرات غیرمستقیم

رهبری مدرسه، تأثیر غیرمستقیم نیز بر کارایی آموزش در دوره ابتدایی دارد. به عنوان مثال، مدیر مدرسه اثربخش، با ایجاد یک فرهنگ مدرسه مثبت و مبتنی بر مشارکت، می تواند به موارد زیر کمک کند:

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- افزایش مشارکت والدین در آموزش و پرورش فرزندانشان
- مشارکت والدین در آموزش و پرورش فرزندانشان، نقش مهمی در ارتقای کارایی آموزش ایفا می‌کند. مدیر مدرسه اثربخش، با ایجاد زمینه‌های مناسب، می‌تواند مشارکت والدین در آموزش و پرورش فرزندانشان را افزایش دهد.
- افزایش رضایتمندی دانش‌آموزان از مدرسه
- رضایتمندی دانش‌آموزان از مدرسه، می‌تواند به افزایش انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان در یادگیری کمک کند. مدیر مدرسه اثربخش، با ایجاد یک محیط مدرسه مطلوب، می‌تواند رضایتمندی دانش‌آموزان از مدرسه را افزایش دهد.
- افزایش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان
- رهبری مدرسه اثربخش، می‌تواند به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان کمک کند. عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان، یکی از شاخص‌های مهم کارایی آموزش است (پیرحیاتی و همکاران، ۱۳۹۹)
- در نهایت، می‌توان نتیجه گرفت که رهبری مدرسه نقشی کلیدی در ارتقای کارایی آموزش در دوره ابتدایی دارد. مدیر مدرسه اثربخش، با اعمال رهبری صحیح، می‌تواند زمینه‌های لازم را برای یادگیری و

نتیجه‌گیری

رهبری مدرسه نه تنها باید به جوانب سازمانی و اداری توجه کند بلکه باید بتواند با تحلیل‌های استراتژیک، بهینه‌سازی فرآیندها و ایجاد ابزارهای ارزیابی، به بهبود مستمر کارایی آموزش در مدرسه بپردازد. رهبری مدرسه به عنوان یک راهبر مؤثر، باید توانمندی‌های لازم را داشته باشد تا با چالش‌ها و نیازهای متغیر آموزشی مواجه شده و به سازمانی دینامیک و پاسخگو تبدیل شود. همچنین، در جهت افزایش تأثیرگذاری رهبری مدرسه، باید از نظریه‌ها و مدل‌های نوین رهبری آموزشی بهره‌مند شد. ادغام این نظریه‌ها با عملکرد عملی مدیران مدرسه می‌تواند بهبود یافته در نظام آموزش و پرورش داشته باشد (Leenaars, 2019).

رهبری مدرسه به عنوان یک پله اساسی در راستای توسعه فردی و اجتماعی جامعه، نقش بسیار حیاتی دارد. توانمندسازی مدیران مدارس و تسلط آن‌ها بر مهارت‌ها و ابزارهای رهبری مؤثر، نه تنها به بهبود کارایی آموزش در دوره ابتدایی بلکه به تحقق اهداف اجتماعی و فرهنگی جامعه نیز کمک خواهد کرد. رهبری مدرسه با ایفای نقش‌های مختلف از جمله برنامه‌ریزی، نظارت، ایجاد فضای آموزشی مثبت و تعامل با اعضای همکاری، می‌تواند تأثیرات قابل توجهی در بهبود عملکرد دانش‌آموزان داشته باشد. همچنین، توانمندسازی اعضای همکاری و بهره‌گیری از منابع به‌صورت بهینه از دیگر جوانب مهم رهبری مدرسه است. رهبری مدرسه از لحاظ برنامه‌ریزی، اجرا و ارتقاء کارایی آموزش می‌تواند نقش مؤثری در تحقق اهداف آموزشی داشته باشد. با توجه به اهمیت این نقش، مدیران مدارس نیازمند آگاهی و مهارت‌های لازم برای رهبری مؤثر هستند. ارتقاء کارایی آموزش ابتدایی به وسیله رهبری مدرسه می‌تواند به بهبود علایق و توانمندی‌های دانش‌آموزان، تربیت نسلی با توانمندی‌های بهتر و در نهایت، توسعه پایدار جامعه منجر گردد (گلعلی پور و حضرتی، ۱۳۹۹).

بر اساس نتایج نظرسنجی‌های بین‌المللی از مدارس ابتدایی چندین کشور توسعه‌یافته و در حال توسعه در پنج قاره، رهبری مدرسه مهم‌ترین عامل در تعیین موفقیت یا شکست مدارس ابتدایی است. این نتیجه‌گیری علمی برخلاف دیدگاه‌های عمدتاً

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

سیاسی است که تحول سرنوشت‌ساز مدارس ابتدایی را به عنوان همه اشکال سازماندهی در قانون‌گذاری، نوشتن و سیاست‌گذاری خارج از چرخه حیات مدرسه دنبال می‌کنند.

از میان سبک‌ها یا الگوهای رهبری مدرسه که در تحقیق حاضر بیان گردید، سبک کار محور می‌تواند سبک خوب و موفق باشد زیرا همه جوانب را در نظر می‌گیرد و می‌تواند منجر به رهبری خوب و موفق شود. سبک رهبری شخص محور هم از جنبه‌هایی دارای برتری است. اما جنبه کلی که روی روابط بین فردی متمرکز می‌شود را در نظر نگرفته است، هنگامی که این روش به درستی اجرا شود، هر مدرسه باید قوانین منحصر به خود را در نظر بگیرد، که منجر به نادیده گرفتن نقش آموزش می‌شود. در سبک هنجاری همه چیز یکسان است و با تغییرات زمانی نمی‌توان موفق شد. بنابراین، باید انتخاب سبک رهبری بر اساس الگوهای موفق پایه‌گذاری شده و با ساختار آموزش هر کشور منطبق شود.

منابع

- ۱- بیگم هژبری، عذرا، (۱۳۹۶)، نقش مدیریت کیفیت جامع TQM در مدرسه، دومین همایش ملی علوم انسانی، قرچک،
- ۲- پیرحیاتی، سارا، صالحی، کیوان، فرزاد، ولی‌اله، مقدم‌زاده، علی، و حکیم‌زاده، رضوان (۱۳۹۹). بازنمایی عوامل، ملاک‌ها و نشانگرهای مدارس اثربخش دوره ابتدایی: یک مطالعه کیفی. مجله مدیریت مدرسه، ۸(۱)، ۱۶۲-۱۹۰.
- ۳- جامی، سیده مهسا، (۱۳۹۸)، نقش مدیریت مدرسه در بسترسازی جهت تحول مدرسه به سمت سازمان یادگیرنده بر اساس اسناد بالادستی، چهارمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد.
- ۴- گلعلی پور، محمود و حضرتی، مرتضی، (۱۳۹۹)، تاثیر سبک مدیریت مدرسه بر عملکرد شغلی معلمان مدارس ابتدایی پسرانه شهر رشت، سومین همایش بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی، همدان.
- ۵- نامداری، مهدی، حسن‌زاده بارانی کرد، سودابه، و قنبری، سیروس (۱۳۹۷). مقایسه اثربخشی مدارس هیأت امنایی و عادی استان همدان بر اساس مدل ترکیبی پارسونز-سنجری. مجله مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، ۱۱(۲)، ۷۷-۱۰۴.
- ۶- نخعی زینلی، مهدیه، (۱۳۹۳)، مدیریت مدرسه و نقش آن در تعلیم و تربیت ارزش‌ها دانش‌آموزان، همایش بین‌المللی مدیریت، تهران.
- ۷- نوبهاری، مریم و نودهی، حسن، (۱۳۹۳)، نقش مدیر مدرسه در ارتقا مدیریت کیفیت در آموزش و پرورش، کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت، تهران.
- 8- Bakhshi, M. (2016). Spiritual Intelligence and its Role in Education. JIEB-4. Islamic Azad University, Amol, Iran
- 9- Bakhtiarpor, S. (2019). Predicting the students' academic achievement based on the Intelligence quotient, academic experiences, and demographic variables in the university. Psychology, 5 (26), pp. 81-94 .
- 10- Davies, B., & Hentschke, G. C. (2002). Changing resource and organizational patterns: The challenge of resourcing education in the 21st century. Journal of Educational Change, 3(2), 135-159 .

- 11- Dinham, S. (2005). Principal leadership for outstanding educational outcomes. *Journal of educational administration*, 43(4), 338-356 .
- 12- George, R. & Visvam, S. (2018). Spiritual Intelligence, its correlation with Teacher Effectiveness and Academic achievement – A Study. *International Journal of Education and Psychological Research (IJEPR)*, Volume 2, Issue 2, pp: 106-110 .
- 13- Guo, H., & Johnson, D. R. (2017). Unfair advantage? School fundraising capabilities and student results .
- 14- Leenaars, L., & Lester, D. (2019). Perfectionism, depression, and academic performance. *Psychology*. 9, 41-42.
- 15- Levy, J. D. (2004). The growth of fundraising: Framing the impact of research and literature on education and training. *New Directions for Philanthropic Fundraising*, 2004(43), 21-30.